

Statnett SF
firmapost@statnett.no

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:
2024/1273

VÅR REF.:

STED/DATO:
Oslo, 28.06.2024

HØRING OM OPPDATERTE RETNINGSLINJER FOR UTØVELSEN AV SYSTEMANSVARET (24-2)

Vi viser til høring om endringer i systemansvarligs retningslinjer, jf. forskrift om systemansvaret i kraftsystemet¹ § 28a, publisert på Statnett SF som systemansvarligs (heretter «**systemansvarlig**») hjemmesider 1. mai 2024 med frist 31. juli 2024.

Statkraft Energi AS (heretter «**Statkraft**») har noen konkrete kommentarer og forslag til justeringer av høringsforslaget. Dette gjelder:

Fos § 5 Flaskehalsar og budområder

Endringer knyttet til automatisering av aktiveringsmarkedet for mFRR

I retningslinjene har systemansvarlig foreslått en automatisk prosess for budvalg i mFRR-markedet for å hensynta flaskehalsar. Statkraft mener foreslått rutine fremstår som en effektiv prosess. Samtidig ønsker vi å understreke at det er viktig at denne prosessen fortsatt lar aktørens forpliktelse i mFRR kapasitetsmarkedet være på budområdenivå og ikke på den enkelte stasjonsgruppe.

Fos § 8a Planlegging av produksjon

Rapportering av forventet ubalanse og ny frist for å levere oppdatert produksjonsplan

I høringsdokumentet ønsker systemansvarlig at

«...konesjonæren justerer sine forpliktelser i markedet forløpende iht. siste prognose slik at det er samsvar mellom forpliktelsene i markedet og forventet produksjon»

og at det skal gjøres helt frem til 5 minutter før hvert kvarter. Dette kommer i konflikt med bud levert i mFRR energiaktiveringsmarkedet, som er basert på kjøreplanene og som har frist 45 minutter før hver time (25 minutter før hvert kvarter etter MARI).

Et eksempel på dette kan være en vindpark som får nedjustert prognosen med 20 MW noen minutter før lukketid for innsending av produksjonsplan. Dersom parken samtidig blir

¹ Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet av 7. mai 2002 nr. 448 (heretter «fos»)

regulert på hele volumet, vil budet være 20 MW større enn produksjonsplanen, og det vil dermed bli aktivert 20 MW for lite mFRR.

Det er heller ikke gitt at utsatt frist for innsending av produksjonsplan fører til bedre prognoser for ikke-regulerbar produksjon. At fristen er nærmere driftstimen kan i teorien gi bedre informasjon, men det fordrer at systemet bygges om for å kunne ta inn den oppdaterte informasjonen på kort tid. Vi stiller oss tvilende til om dette veier opp for ulempene ved å ikke ha en felles frist for innsending av mFRR-bud og produksjonsplanene de er basert på. Statkraft mener at det vil være mer hensiktsmessig å sette fristen for innsending av bud i mFRR energiaktiveringsmarkedet og produksjonsplan samtidig.

Systemansvarlig har foreslått at konsesjonær skal melde inn sin forventede ubalanse mot forpliktelser på vind- og vannkraft, mens forbruk er unntatt. Statkraft mener dette blir vanskelig å etterleve da vi som BRP må forholde oss til vår totalforpliktelse, mot summen av produksjon og forbruk, ikke fordelt på teknologi. Videre er Statkrafts forståelse at aktørene og systemansvarlig vil benytte det samme dataunderlaget for å beregne forventet ubalanse, og dermed er systemansvarlig i en posisjon hvor de har mulighet til å regne ut forventet ubalanse på lik linje med aktørene. Dersom dette er tilfellet, mener Statkraft det vil være mer prinsipielt riktig at systemansvarlig selv utfører denne utregningen, da vi ikke kan se at det er effektivt at hver enkelt konsesjonær skal beregne og sende inn sin fortløpende estimerte ubalanse.

Fos § 8b Planlegging av effekterregulering

Krav om gradvis endring av produksjon og forbruk

Systemansvarlig har foreslått å innføre et krav for både produksjon og forbruk om gradvis endring mellom tidsperiodene i markedet, samt tilhørende unntaksbestemmelser for både produksjon og forbruk.

Statkraft støtter systemansvarlig sitt ønske om å forsøke å adressere og håndtere årsakene til strukturelle ubalanser slik at disse unngås i driften. Videre mener vi det er viktig at systemansvarlig har lagt opp til ulike unntak, som vurderes av produsenten/forbrukeren selv, ettersom det vil kunne være grunner til at produksjonen/forbruket ikke har mulighet til å møte de nye kravene i retningslinjene.

Vi ser spesielt utfordringer på forbrukssiden. Grunnen til dette er at de ulike forbrukspunktene vil være svært ulike, og forbruket vil ofte være avhengig av andre prosesser som vil kunne hindre en gradvis endring. Det vil også potensielt innebære store kostnader for forbruksaktørene både i implementeringen og i selve aktiveringen. Vi foreslår ingen endringer i retningslinjene ettersom vi vurderer at systemansvarlig allerede har tatt høyde for dette i retningslinjene, men vi mener systemansvarlig bør være oppmerksom på at responsen fra denne gruppen vil kunne være begrenset.

Når det gjelder ubalansemodellen, støtter Statkraft modell b ettersom dette vil gi samsvar med modellen for ubalansejusteringen for mFRR.

Produksjonstilpasning i områder med begrenset overføringskapasitet i lengre tidsrom

Systemansvarlig har foreslått endringer i retningslinjene for utvelgelse av aktører for produksjonstilpasning. Systemansvarlig skriver i sin vurdering at:

« Ved behov for å produksjonstilpasse søker systemansvarlig å begrense behovet for at ikke-regulerbar produksjon må omfattes. »

Og skriver videre i selve retningslinjen at:

«Ikke-regulerbar produksjon vil bli omfattet dersom det ikke er mulig å håndtere nettbegrensningen uten at ikke-regulerbar benyttes, og av hensyn til spenningsforhold og stabilitet.»

Statkraft mener systemansvarlig bør vurdere produksjonstilpasningen basert på kostnader og ikke basert på typen produksjon. For eksempel vil et vannkraftverk med magasin kunne få egenskapene til ikke-regulerbar produksjon ved høy magasinfylling. Vannverdien kan i slike tilfeller kunne komme under marginalkostnaden til vindkraft, og det vil i disse tilfellene være mer effektivt å fordele kvotene annerledes. Statkraft mener dette bør tas høyde for i retningslinjene. Dette kan gjøres ved å spesifisere at produksjonstilpasningen skal fordeles med mål om å gjennomføres til lavest mulig kostnad, herunder gjøre en vurdering av kostnadene for de ulike aktuelle produksjonsanleggene.

Spesielt om gjennomføring av produksjonstilpasning ved driftsforstyrrelser

Systemansvarlig har foreslått å presisere at dersom et område blir spenningsløst som følge av en driftsforstyrrelse, skal det ikke gjøres aktiveringer i marked for regulerkraft eller bli fattet vedtak om produksjonstilpasning.

Statkraft mener dette er en uheldig endring. Vi mener det ved slike driftsforstyrrelser bør bli gjort aktiveringer i markedet for regulerkraft frem til neste prissetting i døgnet markedet trer i kraft. Dette gjelder slike hendelser generelt og ikke kun i tilfeller innblandet produksjonstilpasning.

Produsenter skal i utgangspunktet ha incentiver til å justere posisjonen når man er forhindret til å kjøre i henhold til planen. Dette krever dog tilstrekkelig likviditet i intradagmarkedet, og det er ikke gitt at denne muligheten finnes når slike feil oppstår. Det er mange faktorer som påvirker denne muligheten som ligger utenfor produsentens kontroll.

Samtidig vil produsenten uansett få en ubalanse i innværende tidsenhet og potensielt en ubalanse i påfølgende tidsenhet. Dette vil kunne innebære store kostnader ved stor produksjon og/eller høy ubalansepris. Produsentene bærer derfor en potensiell stor økonomisk risiko knyttet til forhold som er utenfor produsentens kontroll.

Det er også et prinsipielt spørsmål om hvorfor en feil som kun delvis begrenser produksjonen skal behandles annerledes enn feil hvor hele produksjonen begrenses. Situasjonen er i utgangspunktet lik ettersom produsenten har de samme incentivene, men graden av begrenset er ulik.

Fos § 9 Regulerstyrke og effektreserve

Markeder for mFRR og mFRR-D – kapasitets- og energiaktiveringsmarkedet

Systemansvarlig har i denne høringen ytterligere beskrevet hvordan samspillet mellom mFRR og mFRR-D, både kapasitets- og energiaktiveringsmarkedet, skal fungere. Samtidig skriver de følgende i høringen:

«På nåværende tidspunkt er det stor usikkerhet knyttet til hvordan volum vil fordele seg mellom kapasitetsmarkedene for mFRR og mFRR-D. ... Vi tror det er krevende for leverandørene å bestemme hvilket marked de vil tilby tjenester til før vi ser hvordan mFRR-markedet brukes etter oppstart av automatisert balansering med mFRR planlagt fra desember 2024.»

Statkraft stiller seg bak denne beskrivelsen og mener det fortsatt er uklart hvordan samspillet mellom de ulike markedene vil fungere i praksis. For ytterligere begrunnelse viser vi til vårt høringssvar av 13. april 2024 om endrede vilkår for BSP og BRP i henhold til EB GL artikkel 18.1 med referanse 2024/529.

Finansielle ordninger for å sikre tilstrekkelig reserver

Det er foreslått en generell finansiell ramme på 75 millioner kroner årlig frem til 2028 for å sikre tilstrekkelig med reserver. Statkraft støtter at det legges til rette for slike finansielle ordninger ettersom det tidvis er mangle insentiver til omlegging slik som for eksempel å prekvalifisere seg til nye FCR-krav før endringen trer i kraft.

Samtidig er det relativt få detaljer knyttet til de spesifikke ordningene. Dette gjør det vanskelig for oss som markedsaktør å vurdere effektiviteten av en eventuell finansiell ordning. Vi oppfordrer derfor systemansvarlig til å utvikle disse ordningene i samråd med bransjen for å sikre effektive og målrettede finansielle ordninger.

Fos § 17 Samordning av driftsstanser

Statkraft støtter de presiseringene som er kommet fra systemansvarlig angående ut- og innkoblingstidspunkt.

Vi har to innspill til en justering av dagens praktisering som ikke er på høring. Endringen innebærer tilgjengeliggjøring av informasjon som vi tror vil kunne lette arbeidet både til systemansvarlig og konsesjonær. Vi har følgende innspill:

- Vi mener det bør legges til en oversikt i FosWeb over linjeeiere/grensesnitt som beskriver selskapsnavn, roller og kontaktinformasjon. Vi tror dette vil kunne gi en bedre samhandling mellom aktørene, for eksempel i forbindelse med ut- og innkobling.
- Vi opplever dagens kommunikasjon knyttet til produksjonstilpasninger som uoversiktlig ettersom den foregår på e-post. For å bedre dette mener vi det bør komme en oversikt over produksjonstilpasninger i FosWeb. Oversikten bør vise periode og grad av produksjonstilpasning samt årsaken for produksjonstilpasningen. I tillegg bør oversikten inneholde selskapsnavn og FosWeb-nummer.
- Statkraft har bidratt til forbedringsarbeid sammen med systemansvarlig rundt utvikling av FosWeb for bedre dokumentasjon av kommunikasjon mellom konsesjonærer. Dette forbedringsforslaget vil etter Statkraft syn løse mange av dagens utfordringer både for produsenter, netteiere og systemansvarlig knyttet til sikringer (MSI) og produksjonstilpasninger. Statkraft håper resultatene av dette arbeidet kan prioriteres.

Ta gjerne kontakt dersom det er spørsmål til våre innspill eller det er noe dere ønsker å diskutere.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Aslak Mæland
VP Market Regulatory Affairs

Dokumentet er godkjent og sendes uten underskrift